

Володимир ХАНДОГІЙ,

*Надзвичайний і Повноважний Посол України
у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії*

СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ ЗІ СПОЛУЧЕНИМ КОРОЛІВСТВОМ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА ПІВНІЧНОЇ ІРЛАНДІЇ

Налагодження повноцінних двосторонніх відносин між сучасною Україною та Великою Британією стало можливим лише після здобуття нашою державою незалежності. 30 грудня 1991 року офіційний Лондон визнав незалежність України, а вже у січні 1992 року було встановлено дипломатичні відносини між двома країнами.

Все ж варто мати на увазі, що контакти між Києвом та Британією мають тисячолітню історію. Зокрема, у X столітті в англосаксонських джерелах з'являються згадки про Київську Русь. Нестор Літописець також згадує про «землю Англійську» та найважливіші події, що мали місце на далекому Альбіоні у пам'ятці історіографії та літератури Київської Русі «Повісті минулих літ». Проявом «шлюбної дипломатії» тих часів стало одруження близько 1070 р. князя Володимира Мономаха з Гітою, дочкою останнього саксонського короля Гарольда, що згодом стала Великою княгинею Київською.

Пізнє Середньовіччя відзначається активними проявами інтересу англійських дипломатів до України. Існують докази, що Олівер Кромвель у період Національно-визвольної війни особисто намагався налагодити дипломатичний контакт з Україною та козаками, зокрема, шукаючи союзників у боротьбі зі спільним ворогом — потужними католицькими державами Європи.

Непересічний внесок в індустріалізацію Донецького регіону ще у XIX столітті вніс видатний валлійський гірничий інженер

та промисловець Джон Х'юз. На його честь було названо робітниче селище на Донбасі — Юзівка (сучасний Донецьк), що нині є одним з найпотужніших промислових та економічних центрів України.

У кінці ХІХ століття значних британських капіталовкладень зазнала нафтовидобувна індустрія українського Прикарпаття. У цей період до Великої Британії з України експортували, здебільшого, зерно, цукор, домашню худобу та залізну руду.

Невеликий екскурс в історію надає підстави стверджувати, що територіальні та геополітичні суперечності, національні непорозуміння та історичні конфлікти відсутні у відносинах України зі Сполученим Королівством, що надало можливість нашим країнам розвивати багатогранні двосторонні відносини з моменту здобуття Україною незалежності. У цьому контексті слова першого Посла Великої Британії в Україні Саймона Хімменса мають символічне значення: «В історії обох держав немає жодної сторінки, яка б кидала тінь на їхні колишні відносини. Йдеться, отже, про те, щоб не лише зберегти цю традицію, а й розвивати її, наповнювати новими і добрими справами».

Детальний огляд двостороннього українсько-британського співробітництва, на жаль, неможливо вмістити у стислі обсяги однієї статті, оскільки воно має насичений, багатовимірний характер і не зупиняється ні на мить. Тому окреслю найважливіші напрями українсько-британської взаємодії протягом останнього часу.

Беззаперечним пріоритетом у цій сфері стала робота з британськими партнерами щодо просування процесу укладення стратегічно важливої Угоди про асоціацію між Україною та Євросоюзом.

Тут важливо згадати особливу роль Великої Британії у Європейському Союзі та відповідну позицію британського коаліційного уряду, який офіційно задекларував свої наміри «застосувати новий підхід до британської участі в ЄС». Це зумовлено тим, що зростаюча централізація Євросоюзу, посилення політичної та регуляторної ролі Брюсселя сприймається як загроза національним інтересам Великої Британії. Як наслідок, у січні 2013 року головним сигналом резонансної «Європейської промови» Прем'єр-міністра Девіда Кемерона стала теза про необхідність проведення референдуму, на якому британці мають сказати «так» чи «ні» подальшому перебуванню Сполученого Королівства у складі ЄС. Ця позиція була підтверджена

Міністр закордонних справ України Л.О. Кожара та Державний Секретар Великої Британії у закордонних справах та справах Співдружності В. Хейг. Лондон, 13 травня 2013 р.
The Foreign Minister of Ukraine L.O. Kozhara and the Secretary of State of the British Foreign and Commonwealth Affairs V. Haig. London, May 13, 2013

у жовтні 2013 року в ході щорічної партійної конференції Консервативної партії у Манчестері.

Чітка лінія британського Уряду на європейському векторі зовнішньої політики простежується і в інших виступах представників партії Торі. Зокрема, 30 вересня 2013 року Державний Секретар у закордонних справах та справах Співдружності Вільям Хейг заявив, що офіційний Лондон не сприймає доктрину дедалі тіснішого союзу в Європі (ever-closer Union in Europe), яка покладена в основу засадничих договорів ЄС, і ніколи не стане частиною нової європейської «наддержави».

Однак, незважаючи на згадану риторику, Велика Британія залишається одним із найбільш послідовних прихильників розширення Євросоюзу, включаючи набуття Україною повноправного членства в ЄС за умови відповідності необхідним критеріям. Протягом останнього часу ця підтримка неодноразово висловлювалася у ході українсько-британських зустрічей на високому рівні.

Зокрема, 13 травня 2013 року Міністр закордонних справ України Леонід Кожара здійснив робочий візит до Лондона з метою обговорення зі своїм колегою тематики підписання у Вільнюсі Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, а також питань, пов'язаних із головуванням України в ОБСЄ.

Крім цього, 17–18 вересня Україну з робочим візитом відвідав Державний Міністр британського Форін Офісу у справах Європи Д. Лідінгтон. У ході зустрічей у Києві британський дипломат, серед іншого, був детально поінформований про прогрес, досягнутий у реалізації реформ, необхідних для підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Як керівнику української дипломатичної місії у Сполученому Королівстві, мені приємно констатувати, що впродовж останніх кількох років двостороннє торговельно-економічне співробітництво між Україною та Великою Британією було активним і розвивалося за багатьма напрямками. Зокрема, за підсумками 2012 року обсяг двосторонньої торгівлі вперше, попри кризові явища в економіці обох країн, перевищив 3 млрд дол. США. Таким чином, Велика Британія стала четвертим за обсягами торговельним партнером України серед держав Європи.

У поточному році зберігаються позитивні тенденції динаміки товарообігу з Великою Британією. Так, за підсумками першого півріччя 2013 року обсяг двосторонньої торгівлі товарами та послугами збільшився порівняно із відповідним періодом 2012 року на 23% і склав 1,8 млрд дол. США.

Експорт товарів та послуг з України до Великої Британії зріс на 17%, а імпорт товарів та послуг до України збільшився на 26%.

За обсягами інвестицій в економіку України Велика Британія продовжує залишатися у першій десятці найбільших іноземних інвесторів. Зокрема, станом на кінець першого півріччя 2013 року Велика Британія, за обсягами інвестицій, які надійшли зі 138 країн світу до економіки України, посіла 6-те місце.

Загальний обсяг інвестицій з цієї країни склав 2,7 млрд дол. США (4,9% від загального, станом на 01.01.2013 р. — 4,6%). З початку 2013 року обсяг інвестицій з Великої Британії в економіку України зріс на 153 млн дол. США.

Найбільші інвестиції з Великої Британії залучено до таких секторів вітчизняної економіки: операції з нерухомим майном (21%); оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних

Державний міністр у справах Європи Великої Британії Д. Лідінгтон та Міністр закордонних справ України Л.О. Кожара. Київ, 17–18 вересня 2013 р.
The Minister of State for Europe, UK, D. Lidington and Foreign Minister of Ukraine L.O. Kozhara, Kyiv, September 17–18, 2013

засобів і мотоциклів (18%); фінансова та страхова діяльність (16%); промисловість (16%); транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність (10%).

Разом з тим, структура британських інвестицій свідчить про недостатній рівень використання наявного потенціалу. Більше половини інвестицій спрямовано у невиробничий сектор (торгівля, нерухомість тощо). Інвестиції до виробничого сектору економіки України становлять лише 16% від загального обсягу британських інвестицій.

Тому ми приділяємо особливу увагу британським компаніям, які мають довгострокові інвестиційні програми у виробничому секторі України. Українська сторона вітає збільшення інвестицій британських компаній, спрямованих на модернізацію виробничих потужностей, енергозберезувальних технологій та здійснення заходів, направлених на покращання екологічної ситуації в нашій державі, а також збільшення фондів соціальних програм компанії.

Переконалий, що 2014 рік продовжить тенденцію зростання інтересу британського бізнесу до інвестиційних проєктів в Україні. При цьому вже зараз можна стверджувати, що основними галузями економіки, які найбільше цікавлять британських інвесторів, є енергетична, агропромисловий комплекс, сфера нерухомості, а також торгівля.

Одним із показових прикладів перспективності інвестиційної співпраці стало укладення між Україною та британсько-голландським нафтогазовим концерном «Shell» угоди про розподіл продукції від видобутку нетрадиційного газу на Юзівському родовищі. За нашими очікуваннями, підписання цієї угоди дозволить Україні залучити у перспективі інвестиції в обсязі близько 10 млрд дол. США.

Посольство активно сприяє співпраці України з Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР), що є найбільшим фінансовим інвестором в економіку нашої держави, штаб-квартира якого знаходиться у Лондоні. На сьогодні ЄБРР має 293 проєкти в Україні. Загальна вартість проєктів становить близько 15,5 млрд євро. У 2012 році частка портфелю проєктів у приватному секторі склала 66%. У 2012 та 2013 роках було започатковано 27 нових проєктів у таких секторах — агробізнесі (10), енергоефективності (4), природоресурсному (2), транспортному (2), виробництва і надання послуг (3), нерухомості (2), енергетики (1), фінансовому (1), муніципальної та екологічної інфраструктури (2). 87% проєктів, укладених в Україні у 2012 та 2013 роках, були приватними.

Особливе місце у контексті двосторонніх відносин посідає військове співробітництво. У 2011 році відбулися офіційні візити до Великої Британії заступника міністра оборони України та командувача Повітряних Сил Збройних сил України. У 2012 році відбувся офіційний візит командувача Сухопутних військ ЗС України до Великої Британії. На кінець 2013 року запланований візит до Великої Британії командувача Військово-Морських Сил Збройних Сил України.

Активно розвивається взаємодія у галузі військової освіти та підготовки. Щорічно на курсах командно-штабної та мовної підготовки у вищих військово-освітніх закладах навчаються десятки українських офіцерів.

Велика Британія та Україна беруть участь у спільних двосторонніх та багатосторонніх навчаннях. У 2013 році військово-

вослужбовці взяли участь у навчанні «Рапід Трайдент-2013» на території України.

Перспективними напрямами співробітництва між Збройними Силами України та Міністерством оборони Великої Британії є професійна підготовка українських офіцерів у навчальних закладах Великої Британії, участь у спільних військових навчаннях, а також багатонаціональних операціях з підтримання миру, співробітництво у військовій та військово-технічній сферах, зокрема у Силах реагування НАТО, багатонаціональних бойових тактичних групах ЄС, в операції ЄС з протидії піратству «EU NAVFORATALANTA».

Варто згадати про культурно-гуманітарний вимір співробітництва України та Сполученого Королівства. Сьогодні можемо констатувати, що сприйняття України у Британії впевнено змінюється на краще. Проведення Євро-2012, коли збірні України та Англії грали в одній групі, а також успішна участь спортсменів у Лондонських Олімпійських та Параолімпійських іграх відіграли важливу роль у поширенні інформації про Україну як сучасну європейську державу.

Головною подією 2013 року у цій сфері стала успішна реалізація масштабного проекту-перельоту в Україну літаків британського клубу старовинної авіації «Air Squadron» на чолі з членом королівської родини Принцом Майклом Кентським. Під час візиту було здійснено низку важливих зустрічей та проведено ряд спільних українсько-британських заходів іміджевого спрямування: виставок, історичних екскурсій, спільних польотів та авіашоу. Крім цього, у рамках відзначення 150-ї річниці завершення Кримської війни 6 липня ц.р. британські пілоти взяли участь у відтворенні військово-історичних подій у Севастополі.

Ще одним масштабним проектом є проведення у Лондоні 17–19 жовтня 2013 року культурного фестивалю «Дні України у Великій Британії». Такі заходи стали можливими завдяки допомозі приватного сектору. Вони мають по-новому розкрити Україну як державу з великим потенціалом та багатою історією.

Volodymyr KHANDOHII,

*Extraordinary and Plenipotentiary Ambassador of Ukraine
to the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland*

UKRAINE'S COOPERATION WITH THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND

Establishing full bilateral relations between modern Ukraine and the United Kingdom became possible only after our country has gained independence. December 30, 1991 the official London recognized the independence of Ukraine and in January 1992 the two countries established diplomatic relations.

It is worth bearing in mind that the ties between Kyiv and Britain go back thousand years. The first mentioning of Kievan Rus in the Anglo-Saxon sources is dated the tenth century. Nestor the Chronicler wrote about the «the English land» and the major events in the distant Albion in his «Primary Chronicle», a historiography and literary monument of that time. According to the so-called «marriage diplomacy» in about 1070 the Kievan Prince Vladimir Monomakh married Gytha, the daughter of Harold Godwinsson, the last Anglo-Saxon king of Englan, who later became the Grand Duchess of Kyiv.

In the Late Middle Ages, the intensity of interest that the British diplomats had for Ukraine grew considerably. According to some evidence during the national liberation war Oliver Cromwell personally tried to establish diplomatic contact with Ukraine and the Cossacks in particular, looking for allies in the struggle against a common enemy: the powerful Catholic countries of Europe.

Extraordinary contribution to the industrialization of the Donetsk region in XIX century was made by an outstanding Welsh mining engineer and industrialist John Hughes. One of Donbas worker towns of that era was named in his honor Uzivka (now Donetsk), which is now one of the largest industrial and economic centers of Ukraine.

Президент України Віктор Янукович та Принц Майкл Кентський у ході візиту клубу
«Air Squadron». 2 липня 2013 р.
The President of Ukraine Viktor Yanukovich and Prince Michael of Kent during at the club
«Air Squadron». July 2, 2013

At the end of the nineteenth century, the British capital heavily invested in the oil industry of Ukrainian Carpathians. During this period the UK received from Ukraine such exports as corn, sugar, livestock and iron ore.

This small excursion into history gives reason to believe that Ukraine's relations with the United Kingdom are devoid of any territorial and geopolitical conflicts, misunderstandings and national historical conflicts. This fact greatly facilitates multifaceted bilateral relations between our countries since the date Ukraine has gained its independence. In this context, the words of the first British Ambassador to Ukraine Simon Hemans have a symbolic meaning: «In the history of our both countries, there is no page that would cast a shadow on their former relationships. We are speaking, therefore, not only about preserving this tradition but about expanding it, filling it with new and good deeds».

Unfortunately, the detailed overview of bilateral Ukrainian-British cooperation – that is of rich and multi-dimensional nature – cannot be fit in a short volume of a single article. Therefore let me outline the most important directions of Ukrainian-British cooperation of recent times.

The absolute priority in this area was the work with the British partners to advance the process of strategically important Association Agreement between Ukraine and the EU.

In this regard, it is important to remember the special role of Great Britain in the European Union and the position of the British coalition government that has officially declared its intention «to reconsider the British participation in the EU». The need for a new approach has emerged because the United Kingdom perceives the EU increasing centralization and enhanced political and regulatory role of Brussels as a threat to its national interests. As a result, in January 2013 the principal message in the renowned «European speech» made by the Prime Minister David Cameron was to call for a referendum where the British would say «yes» or «no» to further stay of the United Kingdom in the EU. This position was confirmed in October 2013 during the annual party conference of the Conservative Party in Manchester.

The clear cut line of the British Government in the European foreign policy can also be traced in other statements of the Tory party representatives. In particular, September 30, 2013 Her Majesty's Principal Secretary of State for Foreign and Commonwealth Affairs William Hague said that the official London does not accept the doctrine of ever-closer Union in Europe, which is laid as the basis in fundamental EU treaties will never become a part of the new European «superpower».

However, despite the said rhetoric the United Kingdom remains one of the most consistent supporters of the European Union enlargement, including Ukraine's full membership in the EU subject to compliance with all necessary criteria. Recently, this support was more often than not reiterated during the Ukrainian-British high-level meetings.

Specifically, May 13, 2013 the Ukrainian Foreign Minister Leonid Kozhara paid a visit to London to discuss with his counterpart topics pertaining to signing the Association Agreement with the European Union in Vilnius as well as issues related to the Ukraine's chairmanship of the OSCE.

In addition, on September 17–18, the British Minister of State for Europe at the Foreign & Commonwealth Office paid an official visit to Ukraine. During the meetings in Kyiv British the diplomat, among other things, was thoroughly informed of the progress made in implementing the reforms necessary for the Association Agreement between Ukraine and the EU.

As the head of the Ukrainian diplomatic mission in the United Kingdom I am pleased to note that over the past few years the bilateral trade and economic cooperation between Ukraine and the United Kingdom was kept at high level and developed in many directions. In particular, by the end of 2012 the volume of bilateral trade for the first time – despite the economic crisis in both countries – exceeded \$3 billion. This made the UK the fourth largest trade partner of Ukraine among the countries of Europe.

In the current year the positive trends in trade with Great Britain remain. In the first half of 2013 the volume of bilateral trade in goods and services increased compared to the corresponding period of 2012 by 23% and amounted to \$1.8 billion.

Exports from Ukraine to the UK rose by 17% and imports of goods and services to Ukraine increased by 26%.

By the scope of investments in the Ukrainian economy the United Kingdom continues to be in the top ten of biggest foreign investors. At the end of the first half of 2013 the United Kingdom, in terms of investments, which came to the economy of Ukraine from 138 countries, ranked the 6th.

The total investments from this country amounted to \$2.7 billion (4.9% of the total; or 4.6% as of 01.01.2013). Since early 2013, the investment from the UK into Ukraine's economy grew by \$153 million.

Major investment from the UK were made to the following sectors of the national economy: real estate (21%), wholesale and retail trade, repair of motor vehicles and motorcycles (18%), finances and insurance (16%), industry (16%), transportation, storage facilities, postal and courier services (10%).

However, the structure of British investments shows that the level of available capacity is used insufficiently. More than half of the investments are in the non-manufacturing sector (trade, real estate, etc.). As it is the manufacturing sector of Ukraine accounts for only 16% of the total UK investments.

Therefore, we pay special attention to the British companies that have long-term investment program in the Ukraine's manufacturing sector. Ukraine welcomes the UK companies willing to increase investments in modernization of its production facilities, energy saving technologies and measures aimed at improving the environmental situation in the country as well as social program funds.

I am confident that in 2014 we will see the growth in the British businesses' interest for the investment projects in Ukraine. We can already say that the main economic sectors that are most interesting to the British investors are energy, agriculture, real estate and trade.

One of most illustrative examples showing the bright prospects of investment cooperation was the Production Sharing Agreement concluded between Ukraine and the Anglo-Dutch concern Shell for production of unconventional gas in the Yuzovskiy field. According to our expectations, this agreement will allow Ukraine to attract in future about \$10 billion of foreign investment.

The Ukrainian Embassy actively promotes cooperation between Ukraine and the London-based European Bank for Reconstruction and Development (EBRD), the largest financial investor in our country. To date, the EBRD has 293 projects running in Ukraine with the total budget of about 15.5 billion Euros. In 2012, the portfolio of private sector projects amounted to 66%. In 2012 and 2013 27 new projects were launched in the following sectors: agribusiness (10); energy (4); natural resources (2); transport (2); production and services (3); real estate (2); energy (1); financial services (1) municipal and environmental infrastructure (2). 87% of the projects started in Ukraine in 2012 and 2013 were private.

In the context of bilateral relations the military cooperation takes a special place. In 2011, the Deputy Minister of Defence and Commander of the Air Force of Ukraine paid an official visit to the UK. In 2012, the Commander of the Land Forces of Ukraine also visited the United Kingdom. At the end of 2013 the official visit of the Commander of the Naval Forces of Ukraine to the UK is planned.

The countries actively cooperate in the field of military education and training. On the annual basis, dozens of the Ukrainian officers participate in the command and language training courses at higher military educational institutions.

The UK and Ukraine participate in joint bilateral and multilateral exercises. In 2013, the military took part in exercise «Rapid Trident 2013» in Ukraine.

Promising areas of cooperation between the Armed Forces of Ukraine and the UK Ministry of Defence is the training of Ukrainian officers in the UK schools, participation in joint military exercises as well as multinational peacekeeping operations, military and technical cooperation, particularly in the NATO Response Force, the EU multinational task forces and in the EU NAVFOR Atalanta naval operation against piracy.

It is worth to mention the cultural dimension of humanitarian cooperation between Ukraine and the United Kingdom. Today we can affirm that the perception of Ukraine in Britain surely changes for better. Euro-2012 when Ukraine and England football teams were playing in the same group and successful participation of athletes at the London Olympic and Paralympic Games played a major role in promoting the Ukraine's image as a modern European state.

In 2013, the major event in this area was the successful implementation of the joint Ukrainian-British project «Retro Aircraft Fan Club «Air Squadron» under which a delegation of influential politicians and businessmen of Great Britain, headed by member of the British royal family Prince Michael of Kent visited Ukraine. During the visit, a series of important meetings and a number of joint Ukrainian-British events took place: exhibitions, historical tours, joint flights and an air show. Apart from these events, July 6, the British pilots took part in the Sevastopol historical show to commemorate the 150th anniversary of the Crimean War.

Another ambitious project was the cultural festival «Days of Ukraine in the United Kingdom» held in London on October 17–19, 2013. These activities became possible mostly due to private financing. They help revealing Ukraine a new way, as a country with great potential and rich history.